

Sirkka Tampusi

KATRIINA AUNUKSESSA

Katriina Aunuksesta

© Sirkka Tampusi

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta, 2011

ISBN 978-952-235-378-8

Katriina oli nuori sievä nainen. Hän asui Karjalan Aunuk-
sessa viisilapsisen perheen kolmanneksi nuorimpana lapsena
ja kävi vielä koulua, jossa opetettiin venäjänkielellä. Aunus
kuului tuolloin Neuvostoliitolle.

Mikään sota ei tuo voittajia, mutta kärsimyksen saa kestää
aina tavallinen kansalainen ja vieläpä ne heikoimmat ihmis-
ryhmät, joilta vähiten kysytään mitä he tahtovat. Neuvostoliit-
ton alaisuus ei miellyttänyt karjalaisia alkuunkaan, ja he olivat
siitä katkeria, mutta eniten he pelkäsivät mitä heille tapahtuu.
Lapset ja nuoret olivat kyllä useimmiten huolettomia, eivätkä
surreet missä maassa elivät. Vanhempien juttuja kuunnelles-
sa kuitenkin Katriinallekin tuli joskus epävarmuus, että mit-
enköhän heidän käy suurvallan alaisena. He olivat kuitenkin
suomalaisia sydämessään, vaikka alistuivat kohtaloonsa. Mi-
täpä muutakaan. Koulussa Katriina oppi venäjän kielen lisäk-
si Venäjän historiaa, joka oli hyvin synkkää. Köyhät ihmiset
olivat saaneet alistua elämään, jossa alituiset nälkäkuolemat
ja taudit koettelivat.

Kauan ei koulua kestänyt, kun piti nuoren mennä töihin,
sillä heillä oli kotonaan pari vielä koulua käyvää sisarta sekä
pojat Nikolai ja Andrei. Äiti oli kotona hoitaen isoa perhet-
tään ja kasvattaen muutamaa lehmää ja sikaa sekä kanoja.
Kasvimaatkin tuottivat perheelle ruokaa, ja ne hoidettiin yh-
dessä lasten kanssa. Isä ei juuri osallistunut kuin joskus maan
muokkaukseen, kun voimaa tarvittiin enemmän.

Isä oli ollut sodassa ja haavoittunutkin, mutta ensimmäi-
sellä kerralla vammat olivat niin pienet, että hän joutui uudes-
taan sotaan. Hänestä sota oli katkeraa erityisesti silloin, kun
joutui sotimaan ”omiaan vastaan” Neuvostoliiton puolesta. Ei

se ajatus kyllä oikein Katriinaakaan viehättänyt, vaikka hän nuorena neitona eli kuitenkin suhteellisen huoletonta elämää. Katriinan kodissa oli hyvin lämmin ilmapiiri. Isän ja äidin lämpimät katset ja kosketukset jäivät hänelle mieleen. Lapset olivat saaneet rakkautta ja kunnan kasvatuksen, eikä hän kuullut koskaan, että äiti ja isä olisivat korottaneet ääntään toisilleen sen paremmin kuin lapsilleenkaan. He puhuivat paljon esimerkein ja rauhalliseen tyyliinsä. Iloa, huumoria ja naurua-kin oli, mutta itkua myös. Sodan jatkuessa isä haavoittui niin, ettei enää kyennyt sotaan tai häntä ei kelpuutettu, mutta kovat kivut selässä ja päässä koettelivat hänen hermojaan ylenpalttisesti. Huolimatta niistä hän oli sama entinen kultainen isä eikä mietiskellyt hiljaa itsekseen enää. Hän kertoikin syyn, että vaikka ruumiillinen kipu raastaa, on sielun kipu vähenty-nyt, kun ei tarvitse ampua omaa kansaansa.

Meni aikaa ja elettiin puutteellisesti, mutta aina ahkerat ihmiset saivat syödäkseen ainakin oman maatilkun antimia. Kaupassa ei mitään ollut, ja kahvi oli hyvin harvinaista herkkua, mutta juotiin kuivatuista mintun ja koivunkin lehdistä valmistettua teetä. Sieniä ja marjoja sai metsästä, kunhan tiesi paikat minne mennä. Piti varoa myös joutumasta kovin lähelle ampumalinjoja. Joskus oli kylän vanhoja ihmisiä jäänyt marjan- ja sienenpoimintamatkalle, ja kun heitä oli etsitty, oli löydetty ammuttuna. Elämä oli monen kodissa murhetta, kun mietittiin mistä leipää pöytään, mutta kylän ihmiset pitivät yhtä. Autettiin aina niitä, jotka apua tarvitsivat. Se olikin se vahvuus, jolla selvittiin vaikeistakin ajoista. Aunusjoki antoi kalaa, ja kalasta sai runsaasti erilaisia aterioita.

Joki oli varsinkin kesällä lasten ja vanhempienkin uima- ja peseytymispaikka. Sen rannalla vietettiin lämpiminä iltoina juhlia ja paistettiin kalaa nuotiolla. Kyläläiset keskustelivat keskenään. Silloin, kun ei ollut pelkoa sodasta, laulettiin haitarin ja balalaikankin säestyksellä. Naiset pesivät pyykkiä ja keittivät samovaarilla teetä, ja oli myös piirakoita ja pannukakkua tarjolla. Karjalaisilla oli taito tehdä vähistä antimista

hyvät kestöt, jossa iloittiin toisten seurasta vauvasta vaariin. Työn tekeminenkään ei ollut vastenmielistä, sen myös lapset oppivat. Katriina ei ollut vielä tehnyt koskaan työtä, joka tuntuisi vastenmieliseltä. Hän oppi vanhemmiltaan sen, ettei vastenmielistä työtä ollut, ja kaikesta selvisi, kun vain tarttui rohkeasti käsiksi.

Katriina sai hyvältä ystävältään Rauhalta tietää, että olisi tanssit tiedossa Karjalayhdistyksen nuorisoseuran talolla. Sinne teki mieli, sillä ne olivat niitä harvinaisia iloja sodan kaameudessa, eikä se vähentäisi kaatuneiden määrää, vaikka nuoret kuinka surisivat. Kestäisivät miehetkin paremmin paineita sodassa, kun saisivat iloa ja toivoa elämäänsä ja näkisivät muitakin nuoria. Katriinan täytyi kyllä saada lupa vanhemmilta, koska oli vasta seitsemäntoista ja täysi-ikäinen vasta neljän vuoden kuluttua. Hän osasi jo hyvin tanssia, koska kotona lauantaisin pistettiin matot syrjään ja tanssittiin. Lankkulattia vain kopisi iloisten tanssijoiden alla, kun vanha gramofoni särähdellen soi tai melkein sokeutunut vanha Deodor-pappa, jota Teutoriksi kutsuttiin, säesti kaksirivisellään. Siihen yhtyi myös Katriinan isä mandoliinilla tai balalajalla riippuen siitä, mistä tanssista oli kyse.

Katriinan vanhemmat kuitenkin luottivat tyttärensä, ja kyllä kylän mummit sieltä äkkiä toivat viestin nuorten epäsiiveillisestä käytöksestä, jos sellaista pääsivät näkemään. Nuoret saivat helposti myös joksikin aikaa tanssikiellon. Sitä piti varoa, sillä niin harvoin oli tansseja ja sodan takia niitä ei pidettykään kovin usein. Voi käydä myös niin, että tuli hälytys kesken tanssin ja oli äkkiä mentävä kellareihin tai lähimpään metsään suojaan.

Katriina sai luvan vanhemmiltaan mutta myös varoituksia, että täytyy olla kunnolla eikä saa lähteä kenenkään mukaan. Äiti oli ommellut Katriinalle pyhäpuvun kukallisesta puuvillasta, ja kengät olivat Nasti-tädin vanhat mustat nahkakengät, jotka isä kiillotti hyvin. Kauniina ja puhtaana sitten lähdettiin

tanssimaan. Talo oli ääriään myöden täysi ja haitaristi, kylän Deodor-pappa, soitti apunaan mandoliinia soittava nuori poika, jota ei vielä ollut otettu sotaväkeen. Sodasta lomalla oli kyllä joitakin miehiä, mutta vapaita poikamiehiä ei ollut kovinkaan paljon. Katriina rakasti yli kaiken tanssimista, kuten hänen äitinsä ja isänsäkin, jotka olivat oikein hyviä tanssimaan. Katriina oppi jo kahdeksanvuotiaana isänsä opettamana valssin.

Ihan vielä poikasia olivat vapaat miehet, joilla ei ollut vielä vaimoja eikä ikää astua asepalveluun. Muutama kylän vanha poikamieskin täytti tuota joukkoa. Hekään eivät olleet rintamalla, koska olivat perinnöllistä sairautta sairastavia tai ”heikkopäisiä”, kuten heitä nimiteltiin. Katriinan silmät osuivat vaaleaan pitkähköön nuoreen mieheen. Samaan aikaan mies katsoi Katriinan suuntaan. Hän oli pitkään salaa seurailut tätä ihmetellen, mistä noin kaunis tyttö oli ilmestynyt tähän siistiin mutta koruttomaan paikkaan,

Mies oli tyylikkäästi pukeutunut pellavapukuun, joten hän erottui joukosta jo senkin vuoksi. Hän ei vaikuttanut ainakaan Katriinan silmiin vammaiselta, joten kysymykset pyörivät mielessä. Miksi mies ei ollut asepuvussa ja kuka hän oli? Mies poikkesi Katriinan tutuista kylän pojista täysin. Katriinalle vastaus tuli vasta monien viikkojen päästä täydellisenä yllätyksenä, mutta siihen palaan myöhemmin. Mies asteli kohti Katriinaa ja pyysi valssiin. Kumpikaan ei puhunut mitään, sillä tanssin huumaa vei heitä eteenpäin.

Toisen tanssin alkaessa mies pyysi saada tanssia vielä, sillä niin hyvää tanssijaa kuin Katriina harvoin oli saanut tanssittaa. Katriinalle kyllä kävi paremmin kuin hyvin jatkaa, sillä hänkin ajatteli samoin ja sanoikin: ”Sopiihan se, sillä pidän tanssimisesta.” Tuli väliaika. Mies pyysi kohteliaasti, saisiko tarjota virvokkeita. Maalaistytöt myivät puutarhan antimista valmistettuja tuotteita ulkona olevasta kioskista. Oli karpalomehua sekä vadelma- ja mustikkapunnssia. Mies ojensi Katriinalle lasin, ja miehen pehmeät sormet osuivat Katriinan

kädenselkään. Katriina tunsu värähdyksen koko vartalossaan, kun tuo outo mies otti häntä kädestä tukevasti kiinni ohjaten penkille istumaan. Ilmassa väreili jännitys eikä kumpikaan puhunut mitään. Katriina mietti kuumeisesti: ”Kuka tuo komea mies voisi olla? Ei kyläläisiä ainakaan. Ja miksei ollut sotilaspuvussa? Eikä työläinen, kun hänen käsiinsä katsoi. Hän erottuu myös pukeutumisellaan.”

Hiljaisuuden katkaisi mies, joka ajatteli vastaavasti Katriinasta. Mies kysyi anteeksi pyydellen: ”Te olette kaunis nainen ja hyvä tanssimaan. Kuka olette, sillä en ole nähnyt teitä missään ennen? Olen aivan ymmällä ja unohdin tavatkin. Nimeni on Aleksanteri, Alekseiksi tutut kutsuvat.”

Katriina kertoi oman nimensä ja sen, että hänen isänsä ja äitinsä olivat opettaneet hänet tanssimaan jo hänen ollessaan kahdeksanvuotias. Kertoi myös, että heillä tanssi koko perhe ja piti musiikista. Katriina ei kertonut, että hänen äitinsä oli ollut keisarillisessa tanssiteatterissa tanssityttönä ja isänsä soittanut balalaikkaa samassa ryhmässä. He olivat laulaneet yhdessä myös. Siellä äiti ja isä olivat myös rakastuneet toisiinsa. Heidän rakkautensa oli ollut hyvin intohimoista, ja he rakastivat sekä kunnioittivat edelleen toisiaan.

Tauko loppui. Heidän mennessään taloon tuli kylän poikia vastaan katsoen vihaisesti mieheen. Katriinakin sai siitän osansa, mutta Aleksei tulkitsi sen vain mustasukkaisuudeksi. Hänhän piti kädestä kylän kaunotarta, jolla olisi ottajiksi vapaita poikia montakin.

Ilta päättyi ja tuli kotiinlähdon aika. Aleksei pyysi päästä saattamaan, mutta Katriina kieltäytyi kohteliaasti sanoen, että oli tullut naapurin tyttöjen kanssa ja luvannut myös, että menevät yhdessä kotiin. Nuoret lähtivät eri suuntiin mutta katsoivat taakseen. Aleksei vielä pitkään miettien jäi hiljalleen kävelemään öiseen linnunlaulujen täyttämään metsään, jonka läpi oikopolku hänen kotiinsa kulki. Koti, joka oli keisarinvallan ajoilta pystyyn jäänyt vanha huvila, oli talvella erityisen kylmä.

Katriinalle toiset kylän nuoret sanoivat matkalla: ”Tiedätkö kuka tuo mies oli ja miksi oli rahvaan joukossa?” Rahvaan, eikö mies ollut samaan kastiin kuuluva? Ja mitä nuo vihjailut tarkoittivat?

Katriina mietti ja mietti, mutta ajatteli taas, että kateus taisi iskeä hänen ystävänsä Rauhaankin, kun sellaista kyseli. Kotonan äiti oli vielä valveilla ja samovaarissa kuuma tee odotti tansseista palaavaa tyttöä. Nyt kuten aina ennenkin he juttelivat keskenään kaikista asioista. Katriina kertoi, millaista tansseissa oli ollut ja miehestä myös. Katriina huomasi äitinsä otsaryppyjen syvenevän. Hetken hiljaisuus vallitsi huoneessa. Vain kaappikellon naksutus kuului tahdittaen Katriinan sydämenlyöntejä. ”Sinun täytyy olla varovainen vieraiden miesten kohdalla, rakas lapsi, ja ottaa selvää tarkkaan kuka mies on, ennen kuin ryhdyt seurustelemaan. Muutenkin olet niin nuori, ettei sinun pitäisi ollenkaan mennä edes tanssimaan. Mutta luotan sinuun, ettet tee mitään tyhmyyksiä.” Äidillä oli kuitenkin aina huoli lapsistaan ja toivoi, ettei mitään pahaa heille sattuisi.

Katriina kävi nukkumaan. Ei meinannut uni tulla hänen silmiinsä, sillä hänestä ilta oli ollut hauska mutta jännitystä täynnä. Kauempana Laatokan rannalla huvilassaan yritti myös Aleksei saada unta. Vaikka hän oli tuntenut naisia ja seurustellutkin muutaman kanssa, hän ei ollut koskaan kokenut sellaisia tunteita, kuin illan aikana Katriinaa katsoessa. Vähäinenkin sipaisu tämän maidonvalkoiselle iholleen sai hänet värisemään. Hänen sotalomansa loppuisi kohta. Hänen olisi pitänyt esiintyä sotilaspuvussa, mutta hän tiesi, että karjalaiset olivat katkeria venäläisille, joten hän otti riskin ja halusi esiintyä tavallisena kyläläisenä. Jos siellä olisi ollut armeijan päällystää, hänet olisi viety suoraan vankilaan. No, armeijan herrat juhlivat aivan toisenlaisissa paikoissa, eivätkä pienen tanssipaikan lattioita vaivautuneet kuluttamaan. Aleksei vain halusi käydä tavallisten ihmisten joukossa eikä tiennyt, että löytäisi sellaisen helmen pienestä seurantalosta. Kohtaloko vai mikä lie hänet sinne veti?

Karjalan kesäyö painui hiljalleen usvaiseen varhaisaamuun ja aurinko näkyi vain heikkona sen takaa. Monet valvoivat sodan melskeessä ja vammoissaan. Toiset eivät tienneet niistä kauheuksista vielä mitään.

Katriina heräsi sunnuntaiaamuna linnunlauluun jo varhain. Kaikki talossa vielä nukkuivat. Heidän talonsa lähellä oli Aunusjoki, ja sen rannalla heillä oli saunarakennus sekä tietenkin laiturit, jossa pestiin kesällä mattoja ja muitakin vaatteita. Pyyhe ympärillä hän juoksi rantaan ja pulahti puhtaaseen veteen. Kuinka ihanaa, kun oli kesä ja lämmin. Muutenkin sodasta huolimatta heillä oli kotona asiat hyvin. Alekseihin hän haluaisi tavata vielä ja kysellä lähemmin hänen elämästään. He eivät olleet sopineet tapaamisesta, ja Katriina olikin varma, ettei tapaisi häntä enää. Katriinaa alkoi palella, ja hän ui rantaan, kietoutui pyyhkeeseen, juoksi kotiinsa lämpimän peiton alle ja nukahti uudestaan.

Meni monta päivää kuin unessa, kunnes tilanne muuttui olennaisesti viikonlopun edellä perjantaina, kun isä pyysi Katriinaa mukaansa Petroskoihin kauppa-asioille. Katriinasta ne olivat aina mukavia matkoja isän kertoessa lapsuudestaan ja varhaisesta nuoruudestaan ennen Venäjän vallankumousta. Silloin kaikki palvoivat keisaria, mutta sitten käytiin verinen taistelu ja kauhistuttavia asioita tapahtui, kun keisari jälkeläisensä syöstiin vallasta. Muutenkin Venäjän historia oli hyvin verinen ja ihmiset olivat tyytymättömiä. Tietenkin oli aihetta, sillä tavallinen köyhä kansa kärsi nälkää ja lapsia kuoli tauteihin, kun keisarin hovissa tanssittiin ja kullalla keskellä pidettiin juhlia.

Katriinan isotäti eli isänisän sisko oli ollut palvelijana hovissa. Hän aloitti tavallisena keittiöpiikana mutta sai myöhemmin tehdä töitä kamaripalvelijan palvelijana. Hän kuoli luoteihin vallankumouksen aikaan, eikä hänen ruumistaan ollut löydetty, mutta kamaripalvelija Anniina jäi eloon. Hän oli keisarin sukua, vaikka ei kovin läheistä eikä halunnut sitä

edes myöntää. Ymmärrettävää, sillä se olisi epäilemättä tiennyt hänen kuolemaansa. Hän muutti nimensä, eikä isä tiennyt sen paremmin hänestä eikä edes hänen uutta nimeään nykyisin.

Kaukaa kuului aseiden ääniä, mikä sai Katriinan pelokkaaksi, mutta isä lohdutteli: ”Ei hätää. Tuntuu olevan satojen kilometrien päässä.” Ei ihan niin kaukana, ajatteli Katriina, mutta antoi isälle tunteen, että ei tarvinnut pelätä. Pelko oli ihmeellinen asia. Sen kanssa oppi elämään normaalin arkipäivän ollessa kysymyksessä. Ihmiset eivät myöskään halunneet puhua sodasta, ennen kuin oli pakko. Meni kymmeniä vuosia sodan jälkeen, ennen kuin yleensäkin entiset sotilaat puhuivat siitä. Liian kauan meni myös siihen, että heitä kunnioitettiin maan pelastajina.

Kaupunki oli täynnä ihmisiä, ja torilla myivät maatilan omistajat viljelmiään. Kauppapuodit olivat kyllä melkoisen tyhjiä, mutta aina sai nähdä kauniita kankaita, koruja, kenkiä ja laukkuja. Hinnat olivat kuitenkin sitä luokkaa, ettei Katriina voinut kuin haaveilla niistä. Isä osti enimmäkseen ruokatarvareita sekä joitakin työvälineitä, jos oli myytävänä. Hän vei Katriinan kuitenkin kangaskauppaan ja sanoi, että valitaanpa kankaita, niin äitisi saa ommella itselleen ja sinulle jotain kaunista. Katriina kysyi isältään varovasti, että oliko tällä rahaa, kun hän kauhistellen katsoi kankaiden hintoja.

Isä lohdutteli Katriinaa, että kyllä hänellä aina sen verran oli, että omalle tyttärelleen pienen kauniin kankaan ostaisi. Pieni pala silkkiä ja puuvillakangasta sekä samettia muutama metri kun olisi, niin niistä yhdessä äitinsä kanssa saisivat hienojakin luomuksia. Katriinan äiti oli taitava ompelija, ja hän ompeli koko Aunuksen naisten vaatteet sekä kaikki omat ja lastensa vaatteet.

Miesten vaatteita ei tullut ommeltavaksi niin paljon, mutta niitäkin äiti ompeli taidolla silloin kun niitä pyydettiin. Kankaat eivät aina olleet uusia, joten korjailtiin vanhojakin uuden veroiseksi. Kaikki oli kallista ja mustanpörssin kaupassa vie-

läkin kalliimpaa, mutta se valitettavasti oli ainoa kauppa mistä yleensä erikoistavaroita sai. Joitakin pikkumyymälöitä, joihin tämäkin pieni kangaskauppa kuului, oli kyllä toiminnassa, mutta tavarat olivat huippuhintaisia. Usein vain ihmiset, jotka olivat rikastuneet ennen sotaa ja osanneet keinotella omaisuutensa kanssa, pystyivät ostamaan tuollaisista putiikeista.

Katriinan isä ja äiti olivat vähäisen omaisuutensa saaneet säästämällä ja ahkeruudella. Ammattitaito, joka hänen isälleen oli puuseppänä ja muutenkin monipuolista taitoa omaavana, teki hänestä työteliään, sillä sodasta huolimatta – ja myös sen takia – häntä tarvittiin.

Äiti sai rahaa ompeluillaan, vaikka hän ei voinut köyhiltä ihmisiltä ottaa heidän viimeistä leipärahaansa, vaan ompeli melkein ilmaiseksi tai jotain palvelua vastaan. Ruokatavaraakin hän sai vastineeksi silloin tällöin. Moni jätti myös loput tilkut, jotka jäivät mekosta tai ompeluista. Niistä saikin tilkutakkeja ja jopa pieniä mekkoja, kun taitavasti sommitteli.

Petroskoi kylpi auringossa, ja Katriina tunsu itsensä onnelliseksi. Isä halusi viedä Katriinan Petroskoin hienoimpaan kahvilaan teelle ja rinkelille. Sisälle astuessaan Katriina huomasi, kuinka kaikki oli sievää. Asiakkaat, joita ei monta ollut, katsoivat heitä uteliaina. Isä nyökkäsi yhden pöydän suuntaan melkein näkymättömästi ja teki tilaukset. Katriina valitsi pöydän ikkunan edestä, sillä hän mielellään katseli ihmisten hyörimää ulkona.

Kahvilan melko pimeässä nurkassa istui hienosti pukeutuneita ihmisiä: vanhempi nainen ja nuorempi nainen. Samassa sisään tuli nuori mies, joka suuntasi juuri tuohon pöytään.

Katriina oli pudottaa teekupin syliinsä, ja hän tunsu kuinka häntä alkoi värisyttää. Poskiin nousi puna, jonka hänen isänsä huomasi. ”No, Katriina, mikä sinun tuli? Ethän ole vain saanut liikaa aurinkoa?”

Katriina yritti änkyttäen sanoa, ettei hänen ole mikään... Tee on vain kuumaa. Aleksei huomasi Katriinan myös ja tui-

jotti epäuskoisen näköisenä pitkään. Katriinaa alkoi pelottaa, ettei vain tulisi heidän pöytänsä. Aleksei ajatteli samaan aikaan, että hänen unelmiensa nainen istuu samassa kahvilassa, eikä hän tiedä miten pitäisi toimia. Pitäisikö hänen mennä vain ja esitellä itsensä tytön isälle (isäksi hän mielsi miehen, joka istui Katriinan seurassa) ja pyytää heitä siirtymään heidän pöytänsä ja esitellä äitinsä ja sisarensa? Vaikea tilanne, mutta kun hän ei toiminut tarpeeksi nopeasti, Katriina ja tämän isä olivat lähteneet jo pois kahvilasta. Osa leivoksestakin jäi syömättä Katriinalta.

Isän syy oli vähän sama kuin Alekseinkin. Miten sitten olisi pitänyt toimia, jos mies tulee heidän pöytänsä? Ei isä sokea ollut, sillä hän näki Aleksein ilmeestä, kuinka kiinnostunut tämä oli Katriinasta. Isälle kävi selväksi, kuka oli ollut Katriinan salaperäinen tanssittaja. Anton tunsikin kyllä vanhemman naisen, joka oli luultavasti Aleksein äiti, mutta ei hän eikä vastapuolikaan uskaltanut ottaa askeltakaan toistensa suuntaan. Molemmat tiesivät syynkin, joka selvisi Katriinallekin myöhemmin, ehkä liian myöhään. Vaikka hän kysyisi sitä, ei hänelle sitä kerrottaisi. Oli vain kysymyksiä, joihin vastauksia saisi odottaa.

Kotiin matkattiin hiljaisuuden vallitessa. Vain hevosen kavioiden kopina ja tuulen suhina korvissa rikkoi hiljaisuuden. Isä oli erityisen hiljainen ja mietтелиäs. Matka oli puolessa, kun Katriina kysyi: ”Isä, tunsitko sinä ne ihmiset siellä kahvilassa? Ne jotka istuivat nurkkapöydässä?”

Isänsä oli pitkään hiljaa ja mietti, mitä vastaisi. ”Kyllä minä tunsin, sillä se perhe asuu kesät vanhassa pappilan huvilassa Laatokan rannalla. Olen tehnyt heille korjaustöitäkin, niin kuin teen pyynnöstä kenelle vaan. Ovat vain parempaa väkeä kuin me, joten jos haluavat esittäytyä, he tekevät sen. Me emme sitä saa tehdä, sillä se on vastoin hyvää käytöstä.” Isälle oli tärkeää, että kaikki meni oikein hyvän tyylin mukaan.